

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเฉลิมพล เอกอรุณ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๓๓/๒๕๕๓

วันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติชายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๕) ประกอบมาตรา ๓๐ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย มิให้ต้องตกอยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำความผิด ก่อนที่ศาลจะพิพากษาว่ามีความผิด โดยวางข้อสันนิษฐานในคดีอาญาไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีความผิด ข้อสันนิษฐานดังกล่าว เรียกกันว่า ข้อสันนิษฐานความบริสุทธิ์ (presumption of innocence) ของจำเลยในคดีอาญา ซึ่งเป็นหลักการที่นานาประเทศล้วนยึดถือ ทั้งยังมีการระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๕) กำหนดให้รัฐต้องให้ความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญา บทบัญญัติทั้งสองมาตรานี้ จึงเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของจำเลยและให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมแก่จำเลย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักความเสมอภาค โดยให้การรับรองสิทธิระหว่างชายและหญิงเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

จะกระทำมิได้ หลักการนี้ กำหนดให้รัฐต้องปฏิบัติเช่นเดียวกันต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญเหมือนกันและปฏิบัติให้แตกต่างกันต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญไม่เหมือนกัน

สำหรับพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น” พิจารณาแล้วเห็นว่า ในส่วนที่บทบัญญัตินี้กำหนดให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เป็นการวางข้อสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ถ้านิติบุคคลกระทำความผิด บุคคลเหล่านี้ก็กระทำความผิดด้วย และแทนที่โจทก์ต้องมีภาระการพิสูจน์ว่าบุคคลเหล่านี้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลดังกล่าว กลับผลักภาระการพิสูจน์ไปให้จำเลยเป็นผู้พิสูจน์ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น จึงเป็นการตรงกันข้ามกับหลักข้อสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของจำเลยที่ว่าในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง และเมื่อวินิจฉัยเช่นนี้แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นว่าพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐ (๕) ประกอบมาตรา ๓๐ อีก เพราะไม่ทำให้ผลเปลี่ยนแปลงไป

นายเฉลิมพล เอกอรุ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ